

Den 2. hørtes en Lille Fluesnapper (advarselsstemmen). Den 3. sås en fodre mindst 2 juv. (i ungedragt). Den 4. sås det samme og flere fotografier af fodringen blev taget. Den 5. sås igen fodringer, og ungerne antal blev anslået til 5, dog kun 2 set samtidig. Desuden noteredes at ungerne, der de foregående dage hovedsagelig havde brugt tiggestemmen, nu mest brugte den snærende advarselsstemme.

Jeg ankom til øen den 19. august for at ringmærke fugle resten af efteråret og gjorde følgende iagttagelser:

Den 20. august sås en juv. (ungedragt). Den 21. sås en han og 2 juv. Den 22. hørtes en. Den 23. sås 2 ad. og 2 juv. Den 24.-28. sås enkelte fugle.

Herefter sås ingen Små Fluesnapper før den 7. september, hvor 1-2 blev set og 1 ringmærket. Disse fugle var sikkert de første på efterårstrækket, ynglefuglene syntes således at være trukket bort i løbet af sidste uge i august. Under hele efterårstrækket passerede ca. 20 Små Fluesnapper øen, og seks blev ringmærket. Den sidste iagttagelse er fra den 12. oktober.

Om det virkelig var redested med tiggende unger FINN HANSEN hørte den 22. juni, er han ikke helt sikker på, men noget tyder jo på det. I så fald er det en usædvanlig, om end ikke utænkelig redeanbringelse, idet arten almindeligvis angives at ruge i træhuller.

At arten optræder som ynglefugl på Christiansø, var vel at vente, da den yngler regelmæssigt i Sydsverige, specielt på Øland, og iøvrigt menes at ekspandere mod vest.

HANS MELTOFFE.

SUMMARY: Red-breasted Flycatcher (*Muscicapa parva*)* breeding on Christiansø, 1967. — Breeding was proved by the presence of adult birds feeding fledglings in early august. The breeding habitat is rather unusual, Christiansø (the easternmost locality in Denmark) being a small rocky islet (22 ha.) situated in the Baltic Sea. The nest was probably situated in a stone fence, where on 22. June an adult bird was seen entering a hole whereafter a chirping sound was heard. Christiansø is the only locality in Denmark where the Red-breasted Flycatcher is a regular passage migrant, and it seems to have been unusually abundant in spring 1967. The species has been recorded with certainty as a breeding bird in Denmark only two times before.

(Sjældenhedsudvalgets kommentar: Selvom reden ikke blev fundet med sikkerhed, kan der ikke være tvivl om, at ynglen har fundet sted. Dette viser blandt andet ungefodringen i begyndelsen af august, idet forældre og unger af nattrækkende småfuglearter ikke følges ad under trækket).

Anmeldelser

FINN SALOMONSEN: Fuglene på Grønland. (341 sider, mange fotografier, kort, kurver og tabeller). — Rhodos, København 1967. Pris: 58,50 kr.

Det første spørgsmål man stiller sig, når man får dr. SALOMONSENS nye bog om Grønlands fugle i hænderne, er, om den indeholder noget nyt, eller om den blot er et koncentrat af storværket fra 1950 »Grønlands Fugle«. I indledningen gør dr. SALOMONSEN rede for, at det sidste ikke er tilfældet, men at han i denne bog har valgt at omtale trækforholdene og de tilfældige gæsters forekomster mere udførligt, end det var tilfældet i den første bog, mens til gengæld beskrivelser af ynglebiotoper, yngleadfærd, føde m.v. er indskrænket stærkt, således at teksterne i de to bøger er meget forskellige. En gennembladning af den nye bog bekræfter dette forhold.

Bortset fra indledningen, hvori den ornithologiske udforskning af Grønland og ringmærkningsarbejdets organisation kortfattet beskrives, er bogen formet som en gennemgang af alle på Grønland trufne arter. Hver art beskrives først i nogle få linier; da der kun er illustrationer af en mindre del af arterne (i form af farvefotografier) er bogen ikke velegnet til feltbestemmelser, men da artsantallet de fleste steder på Grønland er beskedent, gør dette næppe så meget. Beskrivelserne vil vel først og fremmest have værdi ved bestemmelser af nedlagte, evt. sjældne fugle.

Derefter gives en oversigt over artens forekomst på Grønland (for de sjældne arter med nøjagtig angivelse af tid og sted, således at bogen udgør en up-to-date »check-list« for Grønland) og for de regelmæssigt forekommende arter beskrives levesteder, yngleforhold, trækforhold etc.. For de arter, hvor ringmærkningen har givet resultater (og da der i alt findes små 7000 genfangster, er

der tale om et stort materiale) omtales disse, og analysen af disse udgør bogens mest spændende og originale afsnit. Det er især ringmærkningen af de større jagtbare arter som alkefugle, måger, edderfugle, blisgæs etc., der har givet mange tilbagemeldinger.

Ringmærkningen har bekræftet, at en forbausende stor del af de arter, der tilbringer vinteren uden for Grønland, drager til den gamle verden, således alle vadefuglene med undtagelse af Bairds Ryle (*Calidris bairdii*), idet der selv af den Sortgrå Ryle (*Calidris maritima*) foreligger genfangster i Grønland af fugle mærket i Island og England, idet dog de fleste fugle bliver i Sydgrønland om vinteren. Det er ejendommeligt ud fra et dyregeografisk synspunkt, at amerikanske vadefuglearter kun i så ringe grad har været i stand til at kolonialisere Vestgrønland. I den sydlige del af Vestgrønland, f.eks. Julianehåb distrikt, forekommer kun 2 vadefuglearter almindeligt, og den ene af disse, Odinsanen (*Phalaropus lobatus*), er knyttet til fugtige enge og lavvandede søer, således at der på de så udbredte relativt tørre »heder« i bunden af dalene kun findes Sortgrå Ryle ynglende. Det synes oplagt, at der her må være en eller flere økologiske niches ledige for vadefuglearter, når man sammenligner med hvor mange vadefuglearter, der yngler i det ugæstmilde Nordøstgrønland.

Med de mange feltagttagelser af Hvidvingede Måger (*Larus glaucoides*) fra Danmark *in mente* er det rart at se det bekræftet af ringmærkningen, at denne art lejlighedsvis faktisk kan trække til Europa, selvom det kun er en lille del, der gør det. Det er dog værd at bemærke, at der kun er tilbagemeldinger af fugle fra deres første og anden vinter, mens der jo er adskillige iagttagelser af gamle og næsten udfarvede fugle fra Danmark, sågar om sommeren!

Den grønlandske vestkyst er et vigtigt overvintringsområde for mange søfugle, men forbausende nok har ringmærkningen vist, at det fortrinsvis er udenlandske bestande, der findes der om vinteren. Således overvintrer en stor del af de Kortnæbbede Lomvier (*Uria lomvia*) fra Spitzbergen ud for den sydligste del af den grønlandske vestkyst, mens der lidt længere mod nord mest træffes fugle tilhørende den nordøstcanadiske population, mens de grønlandske ynglefugle fra Upernavik distrikt drager længere mod syd til New Foundland.

Selvom man nu ved langt mere om grønlandske end om andre arktiske fuglebestandes trækveje, er der dog stadig mange uløste problemer: trækker de sydøstgrønlandske Snespurve (*Plectrophenax nivalis*) virkelig til Nordvesteuropa? Trækker de Stenvendere (*Arenaria interpres*), der yngler i Disko området til Amerika og ikke til Europa?

Grønlands geografiske position mellem Europa og Amerika gør et studium af de forskellige populations trækveje til et ualmindelig spændende felt, og man må glæde sig over, at der takket være dr. BERTELSENS og dr. SALOMONSENS initiativ allerede vides så meget. De grønlandske Snespurves trækforhold burde blive et klassisk eksempel.

Også aldersfordelinger og beskydningsprocenter er beregnet for en del af arterne. Det sidste får en særlig værdi ved, at de kan benyttes som argument i fredningssager. For flere arter (Edderfugl, Skarv, Havørn) angives beskydningsprocenter på mellem 30 og 40 %; selvom tallene måske nu er lavere, peger de på ønskeligheden af fredning, i hvert fald i yngletiden. Dette er også gennemført for Skarv og Edderfugl, men for den sidstnævnte art overholdes bestemmelserne øjensynligt ikke. At Havørnen (*Haliaëtus albicilla*) stadig må jages året rundt i Frederikshåb og Julianehåb distrikter må betegnes som skandaløst.

Efter analyse af ringmærkningsresultaterne omtales for hvert art udbredelsen uden for Grønland, og for de arter, hvor afvigende racer forekommer på Grønland, karakteriseres disse kortfattet.

De fleste af bogens mange fotografier skyldes BENNY GENSEBØL, og der er mange virkelig gode imellem, som f.eks. af den Hvidvingede Måge (*Larus glaucoides*) ved rede, Sandløberer (*Calidris alba*) ved rede og Skarv (*Phalacrocorax carbo*) med unger. En del af fotografierne skæmmes dog af en dårlig farvegengivelse, således har f. eks. billedet af Thorshanen (*Phalaropus fulicarius*) en ubehagelig blålig tone, mens der på andre fotografier findes smukke farvekontraster (f.eks. Fjeldrypehunden på baggrund af blå og hvid is, og Alken på grøn baggrund). Man undrer sig over, hvorfor et billede af en flyvende Hvidvinget Måge er forstørret så formidabelt, da man tydeligt kan se, at næbbet fejlagtigt er helt hvidt, i øvrigt opfyldes det meste af billedet af blå himmel, farven er nydelig, men alligevel! Da fotografiet skal tjene til at illustrere forskellen i flugtsilhouet fra Gråmåge (*Larus hyperboreus*), undrer man sig også over, hvorfor i alverden billederne af de to arter ikke er anbragt på samme side. De kunne sagtens have været der, hvis man havde fjernet noget af den blå himmel.

Man kan spørge, om denne bog er det rigtige sted at fremlægge bearbejdningen af ringmærkningsresultaterne. Plusset er, at man her i letlæst, fængslende og kortfattet form har det hele samlet. Et minus er, at bearbejdningen ikke altid kan blive så udtømmende, som det er ønskeligt, da der jo for en stor del er tale om bearbejdning af et ikke tidligere bearbejdet materiale. Yderligere angives der ikke kilder i tilfælde, hvor der henvises til andre undersøgelser, og endelig er

undersøgelserne vanskeligt tilgængelige for udenlandske videnskabsmænd, da de jo altså foreligger på dansk. Man må i høj grad håbe, at undersøgelserne senere vil fremkomme på engelsk.

Det er også et spørgsmål, om læseren (en skolelærer på Grønland f.eks.) ikke ville have undværet nogle af disse analyser af trækforholdene mod til gengæld at få flere oplysninger om fuglernes biologi, måske evt. med angivelse af, hvad man endnu ikke ved. En henvisning til værket fra 1950 nytter ikke, dertil er værket alt for sjældent og kostbart.

Men i en bog om Grønlands fugle, der skal holdes inden for rimelige økonomiske rammer, skal der jo skæres ned på et eller andet punkt, og med den valgte disposition er resultatet blevet en smuk bog med megen ny og værdifuld information, som i hvert fald for ref. har været spændende læsning, utvivlsomt mere spændende end hvis bogen havde været et up-to-date koncentrat af værket fra 1950.

JAN DYCK

Personalia

OTTO J. WILHJELM

* 1. oktober 1902. † 1. april 1968.

Godsejer OTTO WILHJELM vil blandt ornithologer først og fremmest blive husket for sit fremragende arbejde om de danske skallesluger arters biologi publiceret i D.O.F.T. 32, 1938.

OTTO WILHJELM var født på Orenæs, det store smukke gods på Nordfalster, der ejedes af hans far. Efter at have taget juridisk embedseksamen virkede han i mange år som landsretssagfører i København, men bevarede stadig tilknytningen til godset, hvor han foretog størstedelen af sine studier over skalleslugerne. Efter faderens død overtog han selv godset og drev det yderst aktivt, moderniserede og rationaliserede og tog de nyeste metoder i brug. Han var meget anset på egnen, indvalgte i sognerådet, blev dets formand og beklædte også en række andre tillids hverv.

Det var naturligt efter HRD VIGGO THORUPS død i 1941 at optage OTTO WILHJELM i D.O.F.'s bestyrelse, og han virkede her, de fleste år som foreningens næstformand, til han i 1951 efter eget ønske udtrådte, idet han ønskede helt at hellige sig godsets drift. Under sin tid som be-

styrelsesmedlem offentliggjorde WILHJELM nogle kommentarer til et nyt jagtlovsforslag (D.O.F.T. 40, 1946) samt en artikel om den meget omtalte »Glentesag« (D.O.F.T. 44, 1950).

En særlig interesse for Grønland fik WILHJELM gennem bygning af grønlandsskibet M. S. »G. C. Amdrup«, Danmarks sidste egetræsskib, hvis tømmer for en væsentlig del stammede fra hans egne egeskove på Nordfalster og hvis tilblivelse han nøje fulgte og bl.a. forevige i en smuk film. I 1948 fik WILHJELM selv lejlighed til at besøge Grønland, idet han udsendtes af Zoologisk Museum for at varetage fugleringmærkningen den pågældende sommer.

Efter i 1951 at have overtaget Orenæs koncentrerede WILHJELM sig helt om sine skove og sit landbrug og viste sig knapt nok mere ved foreningens møder, selv om han ikke mistede interessen for fuglene. Nogen ny ornithologisk undersøgelse levnede hans omfattende virksomhed ham dog ikke mere stunder til.

F. S.

Fra redaktionen

ÅRSLISTE FRA SJÆLDENHEDSUDVALGET

I fremtiden vil der i Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift fremkomme en årsliste, der opregner alle observationer af sjældne fugle, der er godkendt af Sjældenhedsudvalget i et kalenderår.

Den første liste vil komme til at indeholde de observationer, der godkendes i 1969. Listen vil blive bygget op på samme måde, som de der kommer i British Birds, d.v.s. observationerne ordnes